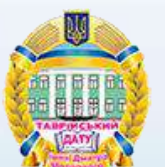

Херсонський державний
аграрно-економічний
університет

Kherson State Agrarian
and Economic University

МАТЕРІАЛИ

У Всеукраїнській науково-практичній конференції
«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ
ВНОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ»

04-05 березня 2021 року
м. Херсон

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

**Міністерство освіти та науки України
Міністерство аграрної політики та продовольства України
Головне управління Держгеокадастру у Херсонській області
Західноукраїнський національний університет
Херсонський державний аграрно-економічний університет**

**«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ
РЕСУРСІВ В НОВОСТВОРЕНИХ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»**

*Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Херсон, 04-05 березня 2021 року)*

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру

**Херсон
2021**

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

УДК 332.1:332.3 (08)

У66

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету (протокол № 8 від 31.03.2021 р.)

Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 04-05 березня 2021 року). – Херсон: ХДАЕУ, 2021. –378 с.

ISBN 978-617-7917-06-8

У збірнику розміщено матеріали, в яких узагальнено результати V Всеукраїнської науково-практичної конференції: «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення», яка проводилась кафедрою землеустрою, геодезії та кадастру

Конференція проведена у межах кафедральної теми: «Розробка методики спостережень за деформаціями будівель та споруд Херсонського державного аграрного університету»(номер державної реєстрації 0118U007199)

Головний редактор: Яремко Ю.І., д.е.н., професор кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Відповідальний секретар: Дудяк Н.В., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Технічний секретар: Мацієвич Т.О., к.е.н., доцент кафедри землеустрою, геодезії та кадастру

Організатори випуску збірника:

Кафедра землеустрою, геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з думками і позицією редакції.

Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Автори несуть відповідальність за зміст поданих матеріалів, достовірність наведених фактів, посилань, правопис власних імен тощо.

Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

Науково-організаційний комітет конференції:

Кирилов Юрій Євгенович	ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету
Грановська Вікторія Григорівна	перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету
Аверчев Олександр Володимирович	проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.с.-г.н., професор
Бабушкіна Руслана Олександрівна	декан факультету архітектури та будівництва Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.с-г.н., доцент
Дудяк Наталія Василівна	завідувачка кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, к.е.н., доцент
Яремко Юрій Іванович	професор кафедри землеустрою геодезії та кадастру Херсонського державного аграрно-економічного університету, д.е.н., професор
Толуб'як Віталій Семенович	професор кафедри менеджменту та публічного управління Західноукраїнського національного університету, д.держ.упр., професор

Морозов В.В., Морозов О.В., Козленко Є.В. ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЕКТОРНО – ДРЕНАЖНОЇ МЕРЕЖІ ЯК ФАКТОРА СТАБІЛЬНОГО ЕКОЛОГО-МЕЛІОРАТИВНОГО СТАНУ ЗРОШУВАНИХ ТА ПРИЛЕГЛИХ ДО НИХ ЗЕМЕЛЬ(НА ПРИКЛАДІ БІЛОЗЕРСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	314
Нечипоренко О.М., Матвієнко А.П. РЕГУЛЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ Й ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	318
Ніколайчук Т.О. «КОМПЕНСАТОРНА» ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ.....	322
Онищенко С.О., Ковшаківа Т.С. ВПЛИВ БІОЛОГІЗАЦІЇ АГРОТЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ НА ВМІСТ ГУМУСУ В ГРУНТІ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	326
Панасюк О.П., Сокуляк О.І. ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ МЕЖ ЖМЕРИНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ З МЕТОЮ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ.....	329
Панасюк О.П., Трикуліч О.В. ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ РОДЮЧОСТІ ГРУНТІВ УКРАЇНИ.....	334
Панкєєв С.П. ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ НА ОСНОВІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА У СТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ.....	337
Плотнікова М. Ф., Назімов І. Г. НООСФЕРНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ НОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА.....	341
Потапський Ю.В., Безвіконний П.В. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	345
Рижок З.Р. МЕТОДИКА ЗАСТОСУВАННЯ ДАНИХ КОСМІЧНИХ ЗНІМАНЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР.....	348
Сендецький В.М., Налужний Р.І. СОЛОМА І СИДЕРАТИ ЯК ВАЖЛИВІ ЕЛЕМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ РОДЮЧОСТІ ГРУНТІВ.....	351
Смирнова С.М., Стерлев Д.В., Малявін Л.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВІДТВОРЕННЯ РОДЮЧОСТІ ГРУНТУ.....	355

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

та виробництва. 2013. Вип. 2. С. 102-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sdgn_2013_2_25.

3. Дацько Л.В., Майстренко М.І. Екологічні та економічні аспекти сталого землекористування для відтворення родючості ґрунтів. *Охорона родючості ґрунтів.* 2012. № 8. С. 24-39.

Панкєєв С.П.

к.с.-г. н., доцент

*Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон*

ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ НА ОСНОВІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА У СТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ

Земля — національне багатство суспільства, основний засіб виробництва у сільському господарстві. Водночас земля є і просторовим базисом життя людей з містами, селами, підприємствами, мережею доріг та іншими життєво необхідними комунікаціями.

Багатовікова практика говорить про те, що головними джерелами процвітання будь-якої держави є її земельні ресурси. Земельні ресурси відіграють важливу роль в існуванні нашої планети і обумовлюють функціонування інших природних ресурсів, а саме – рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод [1, с.54-57].

У сучасних умовах, коли людина все активніше втручається в природні процеси, раціональне використання та охорона земель є однією з найголовніших та найактуальніших проблем. Сьогодні перед людством, та загалом та Україною зокрема, постає першочергове завдання – знайти шляхи порятунку землі як середовища нашого існування.

Сільськогосподарські угіддя зазнають забруднення промисловими та побутовими відходами, нафтою та нафтопродуктами, пестицидами та іншими хімічними речовинами, ущільнюються важкою ґрунтообробною технікою, підтоплюються.

Передумовою розвитку таких енергоощадних і енергозберігаючих технологій є виробництво яловичини на основі галузі спеціалізованого м'ясного скотарства у фермерських господарствах з повним циклом і раціональне використання культурних пасовищ інтенсивного типу, особливо зрошуваних, на яких незалежно від погодних умов одержують по 80–100 ц/га і більше кормових одиниць, що в 2–3 рази дешевше, ніж вирощування інших зелених кормів. Серед численних рекомендацій - використання дешевих кормів власного виробництва, зокрема, раціональна експлуатація пасовищ упродовж 220–270 днів завдяки сезонним отеленням.

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

Виникнення і розвиток фермерства як організаційної форми господарювання в сільському господарстві України після проголошення її незалежності було швидше політичним, ніж економічним кроком. Для розвитку фермерства на той час не було жодної економічної програми і відповідних розрахунків. Фермери були кинуті напризволяще в хаотичному процесі становлення ринкової економіки в Україні. Потрібного економічного обґрунтування розвитку фермерства в державі немає і сьогодні, тому зараз дуже сповільнились темпи становлення фермерських господарств. В ряді регіонів спостерігається тенденція до зменшення кількості таких господарств за відсутності процесу концентрації, якого слід було б очікувати. Низький рівень ефективності господарювання у фермерських господарствах спонукує фермерів згортати деякі галузі сільського господарства, які здавна були традиційними навіть для просто сільського населення – свинарство, вівчарство і козівництво, особливо – молочне і м'ясне скотарство. Остання галузь у фермерських господарствах має високий потенціал для розвитку, а практика засвідчує навіть дещо вищу ефективність цієї галузі у фермерських господарствах порівняно з іншими формами організації виробництва.

Для розвитку фермерства в Україні існують відповідні передумови, головними з яких є об'єктивна необхідність визнання приватної власності на засоби виробництва та на продукти своєї праці створення можливостей для її реалізації; непристосованість традиційних організаційних форм сільськогосподарських підприємств до функціонування в нових умовах, а внаслідок цього - його неможливість; прийняття низки законодавчих актів, що юридично сприяють розвитку цієї форми організації виробництва як однієї з рівноправних серед інших організаційних форм господарювання в умовах багатокладної економіки; наявність традицій організації і ведення селянського господарства до періоду колективізації, особливо в західних регіонах країни; виникнення надлишку робочої сили в сільській місцевості внаслідок трансформації колишніх колективних господарств і скорочення обсягів виробництва в аграрному секторі економіки.

Дослідження стану земель свідчать про підвищення темпів їхньої деградації, що спричинена як вітровою, так і водною ерозією, використанням у великій кількості мінеральних добрив, пестицидів та інших хімічних препаратів [2, с.102-109].

Сучасне користування земельними ресурсами не відповідає вимогам раціонального використання. Надмірна розораність території призвела до порушення природного процесу утворення ґрунту. Деградація земель та опустелювання є одними з найбільших викликів для сталого розвитку людства, спричиняючи серйозні проблеми як екологічного, так і соціально-економічного характеру, включаючи голод та вимушену міграцію населення.

Україна володіє найціннішим природним ресурсом – унікальними чорноземами, яких в нашій державі зосереджено 8,4% світових запасів чорноземів. Проте, нераціональне використання земельних ресурсів призводить

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

до того, що українські чорноземи втрачають свої властивості, просто вивітрюються та вимиваються водами, і це, відповідно, призводить до погіршення якості земельних ресурсів України. Тому важливим є питання раціонального використання земельного фонду та його охорони.

Раціональне використання земельних ресурсів містить в собі 2 складових: екологічну та економічну. Екологічна складова полягає в необхідності охорони і розумного використання земель та виробництві екологічно чистої сільгосппродукції. Економічна складова ґрунтується на інтересах сільгоспвиробників, тобто зменшенні витрат на виробництво продукції, що, в свою чергу, призводить до зменшення заходів з охорони ґрунтів, недотримання агротехнологій, застосування надмірної кількості хімічних засобів тощо.

Таким чином, раціональне використання земельних ресурсів має базуватись на дотриманні: необхідного рівня вмісту поживних речовин у ґрунті, запобіганні різних видів ерозії, дотриманні сівозмін, вирощуванні екологічно чистої продукції, зменшенні розораності, використанні земель за цільовим призначенням.

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, тому вирішення питань та процесів, які призводять до деградації земель, їх опустелюванню, нераціональному використанню, мають бути невід'ємною частиною комплексних цільових програм зі збереження земельних ресурсів на усіх рівнях.

Контроль, дослідження та відновлення родючості ґрунтів як безцінного, вичерпного, важко оновлюваного ресурсу повинні стати пріоритетом для землекористувачів сьогодні. Без землі процес виробництва сільськогосподарської продукції був би взагалі неможливим, отже, економічне, ефективне, раціональне й еколого-безпечне використання земельного фонду та його всіляка охорона є в сучасних умовах однією з найактуальніших проблем.

М'ясне скотарство – важлива складова агарного сектору економіки України. Останніми роками ситуація на ринку м'яса не стабільна, оскільки одна з провідних галузей тваринництва знаходиться в кризовому стані. Конкуренентоспроможність м'ясного скотарства пов'язано із ступенем використання виробничих ресурсів, умовами утримання худоби, кількістю і витрачанням кормів. Ефективність використання кормів, в свою чергу, залежить від забезпечення у раціонах годівлі тварин певного співвідношення кормових одиниць, перетравного протеїну та мінеральних речовин.

Природно-кліматичні, екологічні та економічні умови господарювання визначають особливості ведення сільського господарства та значною мірою впливають на кінцеві результати діяльності сільськогосподарських підприємств. Тому раціональне розміщення виробництва з врахуванням особливостей території дозволяє зменшити затрати праці та сприяє раціональному використанню природних ресурсів. В останні роки незадовільний стан кормової бази, перевитрати кормів на виробництво продукції призвели до значного зниження продуктивності тварин та збільшення

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів вновостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

рівня збитковості галузі. У цьому контексті особливої актуальності набуває вивчення питань пов'язаних із годівлею великої рогатої худоби.

Для скотарства також характерним є залежність від природно-кліматичних, екологічних та економічних умов функціонування землі як основного джерела кормовиробництва для худоби, що трансформує корми у продукцію. Виходячи з цього, економічна ефективність виробництва продукції скотарства, повинна відображати обсяги отриманого молока та м'яса відповідної якості на кожен реалізовану одиницю та раціональність використання виробничих та природних ресурсів.

М'ясна худоба має високу адаптаційну здатність і непримхлива не лише до кормів, але і до умов утримання. У разі нестачі кормів вона менше інших тварин реагує на них, якщо і втрачає кондицію, то швидко відновлює її під час настання сприятливих умов. Більша їх частина виводиться з організму у вигляді калу і сечі, із яких готують гній – незамінне органічне добриво, яке підвищує родючість ґрунту, продуктивність полів і якість продукції рослинництва. Із розрахунку на голову м'ясна худоба виробляє органічних добрив удвічі, іноді втричі більше, ніж молочна. Використання їх поліпшує економічну ефективність м'ясного скотарства за рахунок збагачення пасовищ та практично не шкодить екології. Це пояснюється тим, що тварини цілодобово знаходяться на пасовищах рівномірно розносять по них сечу та кал, чим підвищують родючість ґрунту і врожайність рослин [3 с.40-45].

Степова зона України – зона ризикованого землеробства з високою розораністю ґрунтів (до 98%), відсутністю природних та культурних пасовищ, що веде до втрати природної родючості ґрунтів, зменшення врожаїв сільськогосподарських культур та необхідністю використовувати високі дози мінеральних добрив, особливо азотних. Релаксація впровадження галузі спеціалізованого м'ясного скотарства спрямована на відновлення та підтримку оптимального стану екосистем на соціальному, екологічному та економічному рівнях шляхом створення культурних пасовищ і випасання на них худоби протягом 280-330 днів на рік. Пасовищна технологія утримання худоби зумовить підвищення природної родючості ґрунтів за рахунок органічних добрив (екскременти тварин), залуження розораних територій та відновлення природних біогеоценозів.

Саме пасовищне утримання худоби є найбільш ефективним засобом відновлення та збереження природних біоценозів та отримання високої продуктивності тварин. Пасовищна технологія утримання тварин – один з основних елементів органічного агровиробництва при отриманні тваринницької продукції.

Впровадження в області галузі спеціалізованого м'ясного скотарства забезпечить екологічну безпеку людей, тварин, тваринницьких ферм, скотопрогонів, місць водопою, забезпечить відновлення родючості ґрунтів та агробіоценозів, створить об'єктивні умови для впровадження органічного

V Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення» (04-05 березня 2021 року)

агровиробництва і отримання екологічно чистої яловичини, яка відповідає стандартам СОТ.

Список літератури

1. Кваша, С. М. Земельні відносини в контексті моделей розвитку сільського господарства України / С. М. Кваша // Економіка АПК. -2009. -№ 3. -С. 54–57.
2. Дієсперов, В. С. Земля як головний природний ресурс сільських територій і країн / С. В. Дієсперов // Економіка АПК. — 2010. — № 9. — С. 102–109.
3. Вороненко В.І. Таврійський тип південної м'ясної породи – інноваційне селекційне досягнення в зоотехнічній науці / В.І. Вороненко, Л.О. Омельченко, Н.М. Фурса, Р.М. Макачук, В.О. Найдьонова, О.Л. Дубинський, А.М. Носкова // Науковий вісник «Асканія-Нова». Нова Каховка. – 2009. – в. 2. – С. 38-45.

Плотнікова М. Ф.

к. е. н., доцент

Поліський національний університет,

м. Житомир

Назімов І. Г.

Поліський національний університет,

м. Житомир

НООСФЕРНІ ПІДХОДИ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ НОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Ноосферний підхід в управлінні розвитком територій як концепція просторового природовідповідного, корисного, ефективного, духовного, творчого, гармонійного, відповідального ставлення до життя в усіх формах прояву та навколишнього простору, наразі є вкрай важливим на рівні держави та муніципального управління, в економічній та соціальні сферах, освіті, охороні здоров'я та впровадженні інноваційних технологій. Така позиція однаково має позитивний прояв як формат стратегічного світогляду та турботливого ставлення людини до біосфери, як культура сільського господарства, промисловості, соціальної інфраструктури, родини та дитинства, доступного житла, екологічної безпеки, гармонії у системі людини – природа – суспільство [1, с. 70–71].

Осмислення законів етики та моралі у людському бутті, ролі людини як світового лідера, яка схильна до розумного об'єднання на ідеалах системної

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської науково-практичної конференції

«УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В НОВОСТВОРЕНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»

Відповідальний за випуск: Яремко Ю.І., д.е.н., професор кафедри
землеустрою, геодезії та кадастру

Комп'ютерне макетування: Мацієвич Т.О., к.е.н., доцент кафедри
землеустрою, геодезії та кадастру